

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

Білостоцький технологічний університет (Польща)

Університет прикладних наук (Литва)

Відземський університет прикладних наук (Латвія)

Університет «Aurel Vlaicu» в м. Арад (Румунія)

Міжнародний науково-освітній та навчальний центр (Естонія)

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Кафедра фінансів

Донецький національний університет імені Василя Стуса
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

Луцький національний технічний університет

Одеський національний економічний університет

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ: ЗАГРОЗИ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали VII Міжнародної науково-практичної
конференції**

27 листопада 2025 р.

Полтава
2025

ІННОВАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ НАФТОГАЗОВИДОБУВНИХ РОДОВИЩ УКРАЇНИ

Сучасний етап розвитку нафтогазовидобувної галузі України потребує глибокої інноваційної трансформації, зумовленої внутрішніми проблемами та зовнішніми викликами воєнного часу. Актуальність дослідження полягає у переході до концепції Industry 4.0, що передбачає інтеграцію цифрових технологій у виробничі процеси для підвищення конкурентоспроможності, ресурсної ефективності та фінансової стійкості. В умовах воєнного стану, порушення логістики та обмеженості інвестицій традиційні моделі управління стають малоефективними, тому необхідний перехід до інноваційних, орієнтованих на фінансову безпеку підходів.

Ключовим напрямом модернізації є впровадження концепції Digital Oilfield, яка поєднує інформаційні системи, IoT-технології та хмарні сервіси. Це забезпечує моніторинг і управління процесами в режимі реального часу, знижує операційні витрати (OpEx), мінімізує людський фактор і підвищує точність прогнозування технічних несправностей. На цій основі формується нова модель управління, що спирається на Big Data, машинне навчання та автоматизований контроль.

Водночас цифровізація підвищує ризики кіберзагроз, що актуалізує питання фінансової безпеки. Вона має охоплювати захист даних, стійкість платіжних систем і кіберінфраструктури. Інноваційний фінансовий менеджмент застосовує інструменти хеджування нетрадиційних ризиків, забезпечуючи стабільність фінансових потоків і адаптивність до турбулентного середовища.

Також, сучасна парадигма управління нафтогазовидобувними підприємствами має базуватися на ESG-принципах, які поєднують екологічну відповідальність, соціальну орієнтованість і належне корпоративне управління. Цифрові платформи сприяють автоматизованому екологічному моніторингу та формуванню звітності відповідно до міжнародних стандартів сталого розвитку (GRI, SASB, TCFD).

Впровадження ESG-принципів у цифрові системи управління підвищує довіру інвесторів, сприяє залученню «зеленого» фінансування та розширенню міжнародного партнерства. У соціальному аспекті диджиталізація забезпечує безпеку працівників, розвиток компетенцій і мінімізацію людських ризиків завдяки автоматизації небезпечних операцій. У сфері корпоративного управління цифрові технології гарантують прозорість рішень, контроль фінансових потоків і зниження корупційних ризиків.

Інтеграція ESG-компонентів у цифрову модель управління формує концепцію «цифрово-сталого розвитку», що поєднує технологічні інновації, фінансову безпеку та екологічно-соціальну відповідальність бізнесу. Це підвищує конкурентоспроможність підприємств і сприяє їх інтеграції в європейський енергетичний простір [1, 2].

Також, ключову роль у підвищенні ефективності відіграють інтелектуальні технології штучний інтелект (AI), машинне навчання (ML) і цифрові двійники (Digital Twins). Вони забезпечують прогнозне технічне обслуговування, оптимізацію режимів роботи свердловин, зменшення простоїв і аварій, а також підвищення коефіцієнта вилучення вуглеводнів (КВВ). Моделювання сценаріїв розробки родовищ знижує CapEx і підвищує точність планування.

Варто відзначити, що технології IoT вдосконалюють управління ланцюгом постачання, забезпечуючи моніторинг активів і запасів у реальному часі, що зменшує

втрати й оптимізує логістичні витрати. Поєднання AI, Digital Twins і IoT формує модель Smart Production, яка підвищує операційну ефективність і фінансову стійкість підприємств.

Наступним, не менш важливим в умовах воєнних ризиків і ринкової нестабільності є інтеграція FinTech-рішень у систему фінансового контролю. Використання блокчейну гарантує прозорість і незмінність транзакцій, а Smart Contracts автоматизують виконання зобов'язань, мінімізуючи людський фактор і ризики порушення угод.

Також, ефективним інструментом управління ризиками виступає параметричне страхування, що забезпечує автоматичні виплати при настанні заздалегідь визначених подій як приклад, перерв у видобутку через військові дії чи кібератаки. Це дозволяє оперативно реагувати на кризові ситуації та підтримувати стабільність фінансових потоків.

Серед інноваційних механізмів фінансування варто відзначити токенизацію активів, яка передбачає сек'юритизації майбутніх грошових потоків від експлуатації родовищ. Такий підхід розширює коло інвесторів, підвищує ліквідність активів і зменшує залежність від традиційних банківських інструментів.

Додатковим напрямом є ESG-фінансування, орієнтоване на екологічну, соціальну та управлінську відповідальність бізнесу. Використання інструментів «зеленого» та «перехідного» фінансування сприяє модернізації видобутку, підвищенню енергоефективності та зниженню вуглецевого сліду, водночас посилюючи інвестиційну привабливість українських нафтогазових підприємств для міжнародних партнерів.

Отже, узагальнюючи результати дослідження, можна стверджувати, що впровадження інноваційних цифрових та фінансових інструментів у діяльність підприємств нафтогазовидобувного комплексу (ОГВ) створює відчутний синергетичний ефект, який проявляється у взаємному посиленні економічної, технологічної та фінансової ефективності. Інтеграція цифрових технологій таких як IoT, штучний інтелект, цифрові двійники та блокчейн сприяє підвищенню точності управлінських рішень, зниженню операційних витрат (OpEx) і ризиків, а також покращенню прогнозованості фінансових потоків. Паралельне застосування сучасних фінансових інструментів токенизації, параметричного страхування, ESG-фінансування розширює можливості залучення капіталу та формує довгострокову стійкість підприємств.

Отриманий синергетичний ефект виявляється у підвищенні загальної економічної ефективності видобутку, зростанні інвестиційної привабливості галузі та зміцненні фінансової безпеки в умовах воєнних і макроекономічних ризиків. Водночас для масштабного поширення таких рішень необхідна активна державна підтримка, зокрема через запровадження податкових стимулів для інноваційних проєктів, а також регуляторних «пісочниць» (regulatory sandboxes), що дозволяють тестувати нові технології та фінансові моделі без надмірного адміністративного навантаження.

Таким чином, комплексна цифрово-фінансова трансформація підприємств ОГВ, підтримана державними механізмами сприяння, здатна стати фундаментом сталого розвитку енергетичної системи України, підвищення її енергетичної незалежності та інтеграції у європейський енергетичний простір.

Література

1. Цифрова трансформація промислового менеджменту у контексті викликів, можливостей та змін: монографія / за ред. д.філософ.н., проф. В. Г. Воронкової, д.е.н.; проф. Н. Г. Метеленко. Львів – Торунь: Liha-Pres, 2024. 592 с.

2. Onyshchenko S., Maslii O., Ivaniuk B. The Impact of External Threats to the Economic Security of the Business. 7th International Conference on Modeling, Development and Strategic Management of Economic System: Collection of scientific articles. Atlantis Press, Paris, France, 2019. С. 156–160.